

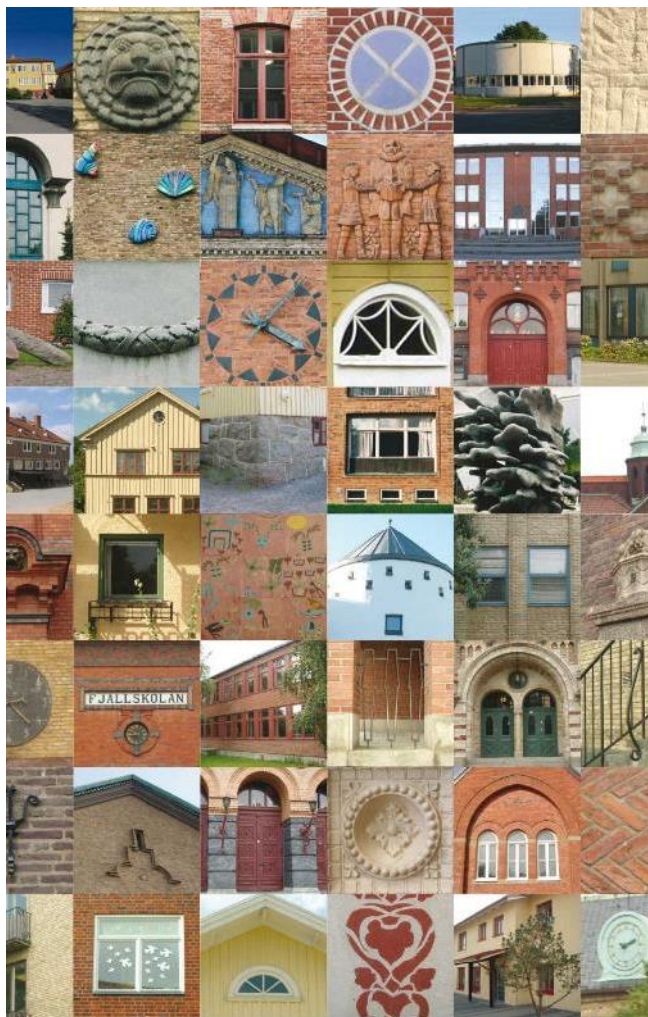

Göteborgs
Stad

Energieffektivisering

Nina Jacobsson Stålheim,
Utvecklingsledare Energi & Miljö

Kort om Lokalförvaltningen

Förvaltar offentliga lokaler för Göteborgs Stad:

- förskolor, skolor, äldreboende, gruppboende, administrativa lokaler
- ca 3000 byggnader
- 2,2 miljoner m²

Bygger om och nytt:

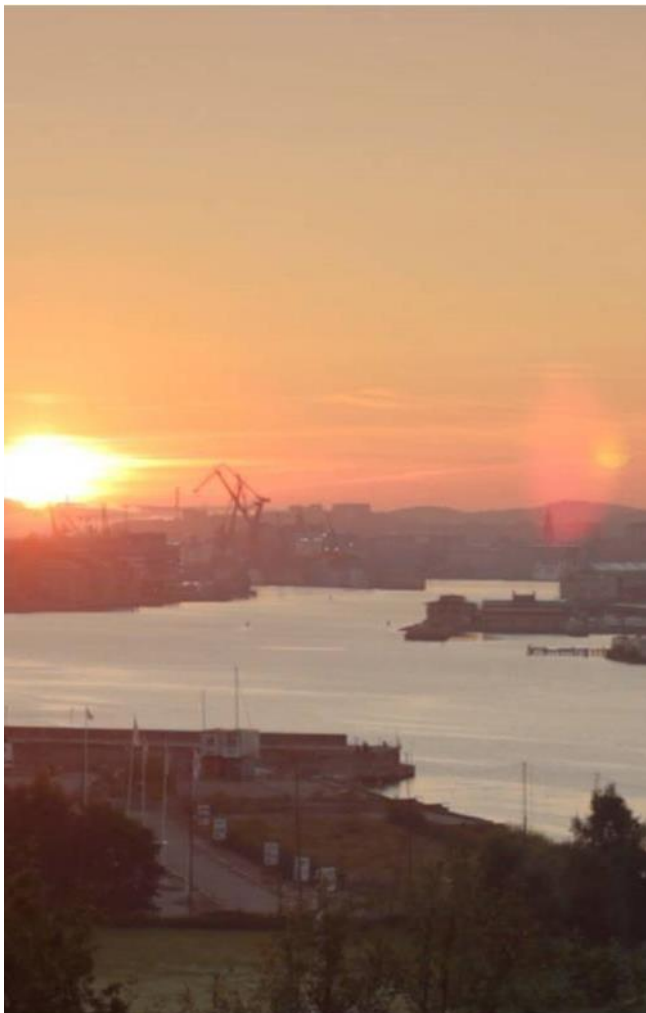
- omsätter ca 1,4 miljarder i projekt varje år
- nybyggd yta utgör ca 1% av totalytan per år

Göteborg ska vara med och driva utvecklingen och ha ambitionen att bli en av de mest progressiva städerna i klimatomställningen

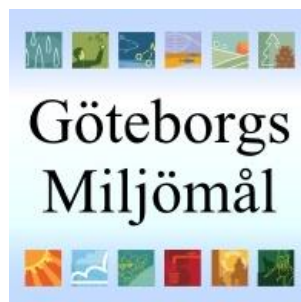

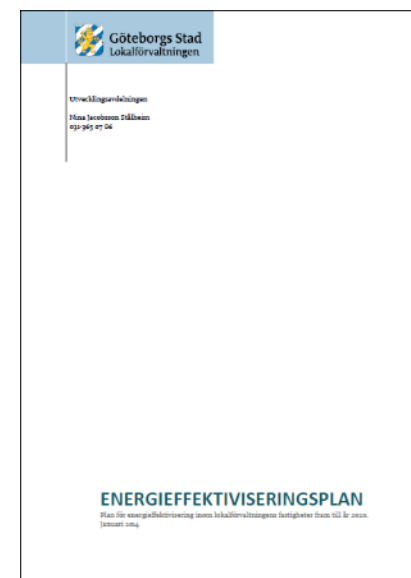
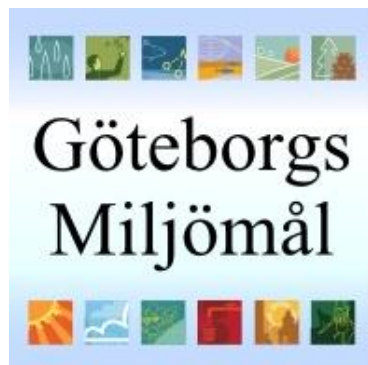
En helhetssyn inom staden

- Strategiska, mål, program, planer, gröna obligationer...

Tydlig styrning

Energieffektivisering – en del av vardagen

Nya byggnader
≤ 45 kWh/kvm, år

- Solfångare & solceller
- Nollenergiförskola

- Smidig övergång
- Optimering

Göteborgs Stad
Lokalförvaltningen

Belok
Total-
metoden

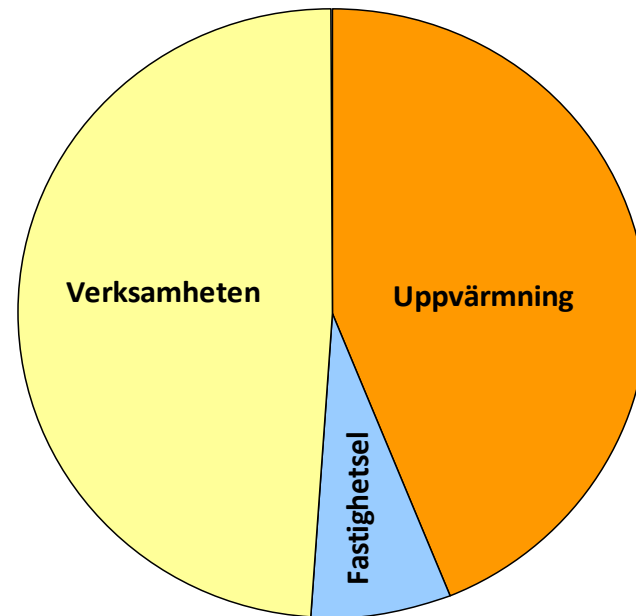
Drift-
optimering

Smart styrning

Brukarsamverkan
-10%

Energi – fördelning i nyproduktion

Energieffektiviseringsplan 2020

ENERGIEFFEKTIVISERINGSPLAN

Plan för energieffektivisering inom lokalförvaltningens fastigheter fram till år 2020.
Januari 2014

Syfte

- styrdokument – antagen av både nämnd och ledning
- underlag till budget
- underlag för uppföljning
- minska 14% 2009-2020 (2000-2030: -40%)

Huvudstrategier

- LCC-lönsamt
- i samband med andra åtgärder
- el framför värme
- samordning
- i allt vi gör...

Hur, när, vem, resurser

Energieffektiviseringsplan 2020

ENERGIEFFEKTIVISERINGSPLAN

Plan för energieffektivisering inom lokalförvaltningens fastigheter fram till år 2020.
Januari 2014

Åtgärdsområden

- Brukarsamverkan
- Driftoptimering
- Projekt
  - Långsiktiga förvaltningsfastigheter (totalprojekt)
  - Planeringsfastigheter (totalprojekt eller ersättning)
  - Större ombyggnader (totalprojekt)
  - Nybyggnation
- Mindre projekt/uppdrag
- Löpande åtgärder

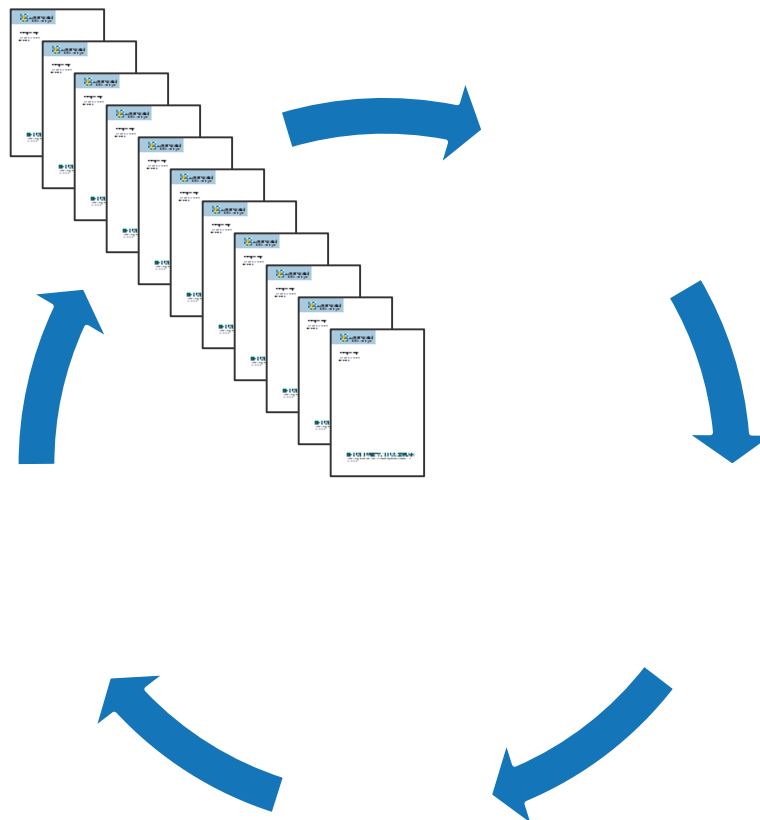
Energieeffektiviseringsplan 2020

Utvecklingsavdelningen

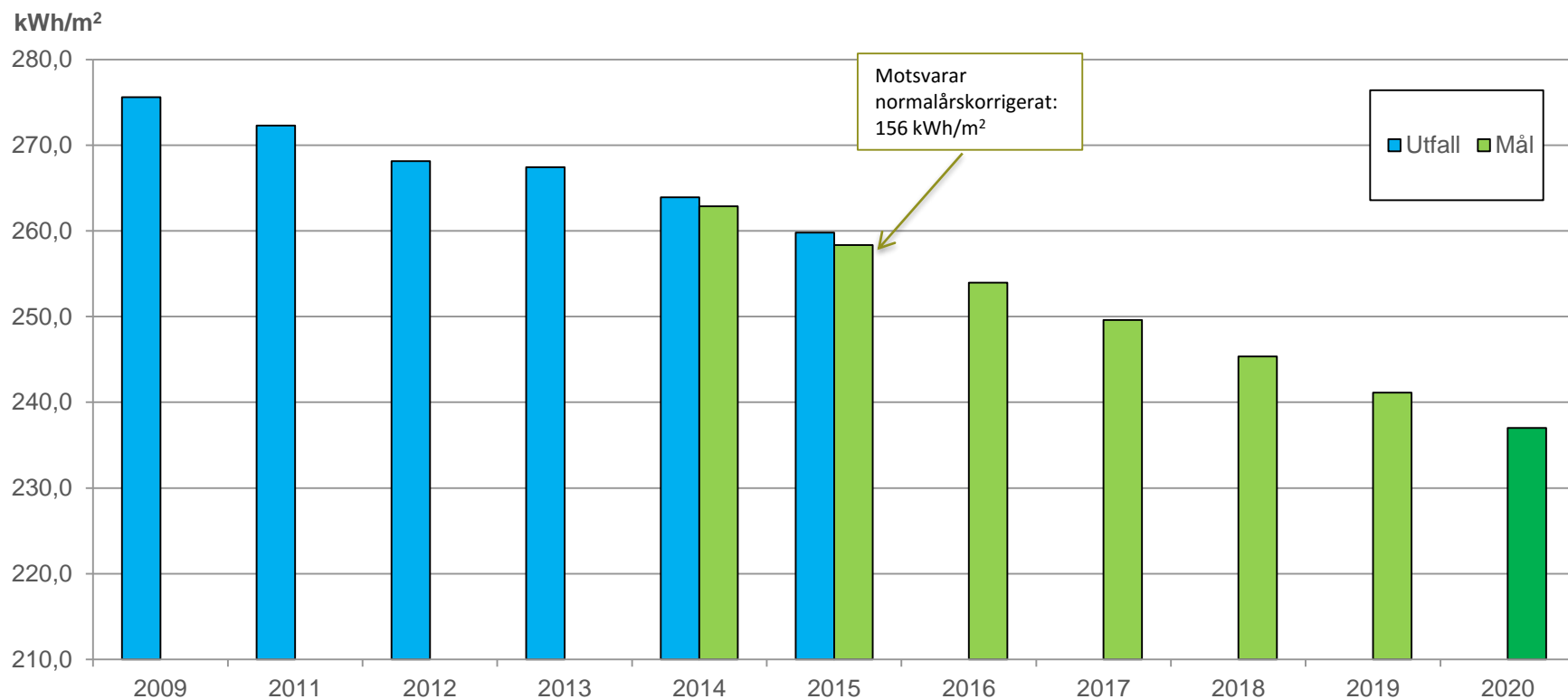
Nina Jacobsson Stålheim
031-365 07 86

ENERGIEFFEKTIVISERINGSPLAN

Plan för energieffektivisering inom lokalförvaltningens fastigheter fram till år 2020.
Januari 2014

Uppföljning specifik primärenergianvändning inkl verksamhetsel

Driftoptimering

Organisation och upplägg

- Enheten Driftteknik
- 2012 avstamp driftoptimering
- Utbildning & engagera driftspersonal
- Utformning arbetssätt, verktyg
- 3 st heltidstjänster för optimering

2016 och framåt

- Optimering i daglig drift
- Ombyggnadsambitioner
- Från Energitänk till Energifokus
- Mät 2: ny energiportal anpassad för driftsorganisation

Göteborgs Stad
Lokalförvaltningen

**DRIFTOPTIMERING PM
ENERGIDIAGNOS**

114010 GÖTABERGSSKOLAN
114030 ASCHEBERGSGYMNASIE
114040 HVITFELDTSKA MATSAL
Molinsgatan 6, Molinsgatan 23, Rektorsgatan 1

LB01	Normaldrift/Halvfart:	
	Nuvarande	Optimerad
TL flöde	19,4	19,4
FL flöde	19,9	19,9
Största Flöde	19,9	19,9
Effekt TF1	30	18
Effekt FF1	32	18,5
Börvärde TL	18	17
Frånluft Temp	18	18
V&V %	35%	80%
Energikvot ÅV	0,650	0,200
P _{tot} TF	500	450
P _{tot} FF	550	450
Drifttid	2530	2530
	Nuvarande:	Besparing:
Energi El:	156 860,00	64 515,00
Energi Värme	388 601,34	280 870,27
SFP	3,1	1,8
η_{totTF}	32,3%	48,5%
η_{totFF}	34,2%	48,4%
Betjäna:	Plan 0-3 hus A	
Drivlina:	Planremsdrift	
Fläkthjul typ:	B-Hjul	
Återvinning:	Vätskeburen, även VB1	
Proj. Flöden	19379	19915
Märkeffekt	45	45
Mätdata är:	Uppmätt	
Uppmätt från OVK/Märkplåtar.		

Energiuppföljning driftoptimering

Område	Minskad värme		Minskad el		Totalt	
	MWh	%	MWh	%	MWh	%
Angered	-252	-11 %	-52	-2 %	-304	-5 %
Askim-Frölunda-Högsbo	-445	-7 %	-361	-7 %	-806	-7 %
Centrum	-302	-5 %	-458	-7 %	-760	-6 %
Lundby	-211	-6 %	-307	-7 %	-518	-7 %
Majorna-Linné	-161	-5 %	-80	-2 %	-241	-3 %
Norra Hisingen	-246	-8 %	167	3 %	-79	-1 %
Västra Göteborg	-44	-1 %	102	2 %	59	1 %
Västra Hisingen	-396	-10 %	-193	-5 %	-589	-7 %
Örgryte-Härlanda	-542	-13 %	-177	-3 %	-719	-7 %
Östra Göteborg	-524	-12 %	-51	-1 %	-574	-6 %
Totalt	-3123	-8 %	-1408	-3 %	-4532	-5 %
Mål	-1691	-7 %	-1512	-5 %	-3203	-6 %

- Driftoptimerade tom 2014
- 2015 jämförs med basåret

Driftoptimering – hur går det?

- Driftoptimerat fler m² än enligt plan - därför har vi sparat en större mängd MWh, men inte riktigt lika mycket per m²

Mål: -16 kWh/m²

Utfall: -14 kWh/m²

- Riktigt bra exempel:

Torpaskolan: -42% värme, -27% el

Utfall driftoptimering 2015 (primärenergi)

Värme

121,4 kWh/kvm → 118,7 kWh/kvm (- 2,3 %)

El

150,5 kWh/kvm → 148,8 kWh/kvm (- 1,1 %)

Totalt

271,9 kWh/kvm → 267,5 kWh/kvm (- 1,6 %)

Målet var att hamna på minst - 1,8 % för att inte hamna ytterligare efter plan

Belok Totalmodellen

Bergumskolan

- 8 olika byggnader, från 1920, 1970, 1980 & 1990
- 8 000 m²

Johannebergsskolan

- 5 byggnader, främst från 1950-talet, 7000 m²

Sannaskolan

- 2 byggnader, 1940-talet, 6 000 m²

Skintebosskolan

⇒ rivning?

BERGUMSKOLAN – huvudsakliga åtgärder

- Byte uppvärmningssystem från direktverkande el till pellets
- Installation vattenburet värmesystem
- Från CAV- till VAV-system
- Tilläggisolerering – vind (alla byggnader) + fasad (1 byggnad)
- Fönsterbyte (3.0 $\Rightarrow$ 1.2)
- Belysningsstyrning (närvaro & dagsljus)
- Från FT till FTX (roterande)(1 byggnad)
- Från heatpipe till roterande (2 byggnader)
- Rivning av 1 mindre byggnad
- Driftoptimering & injustering

Belok Total vs Energieffektiviseringsplan 2020

Dilemma

- ... vi vill använda totalmodellen i hela vårt befintliga bestånd
- ... vi har varken resurser eller möjlighet att göra allt på en gång
- ... vi gör hela tiden mindre åtgärder i många byggnader, dvs plockar de lågt hängande frukterna

⇒ LÖSNING:

Vi ser hela vårt byggnadsbestånd som ett totalpaket

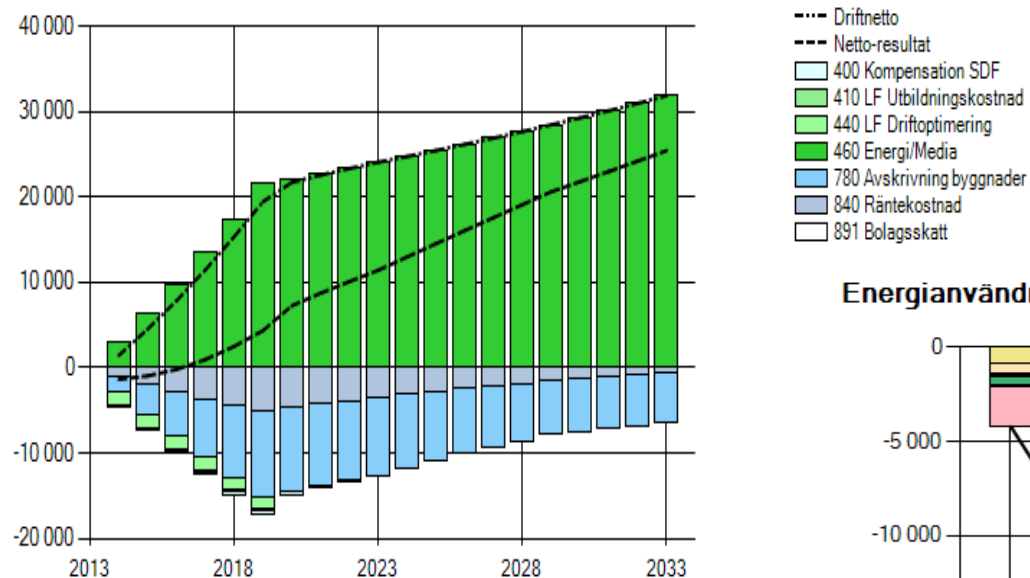
... vi kan utföra åtgärder över tid när de passar

... vi kan börja med det enklaste & mest lönsamma

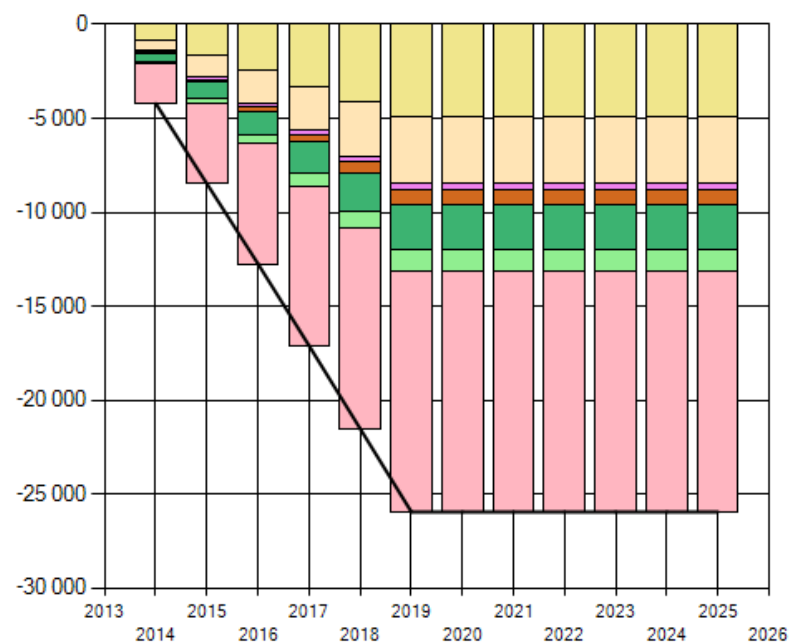
⇒ vi frigör kapital att investera inom nästa planperiod

Energieffektiviseringsplan 2014-2020

Resultaträkning; tkr, reallt penningvärde 2014

Energianvändning, MWh

Energismart beteende

minskar energianvändningen med 10 %

Äldre-
boende

Skolor

Energipedagog

Förskolor

Storkök

SDF Västra
Hisingen – all
kommunal
verksamhet

Västra Hisingen
Biskopsgården
Länsmansgården
Svartedalen
Hjувik
Nolared
Björlanda
Arendal
Jättsten

Extra fokus: nästa generation

Visualisering

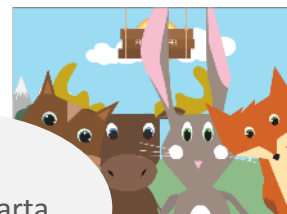
E-learning

Energi-
kalkylator

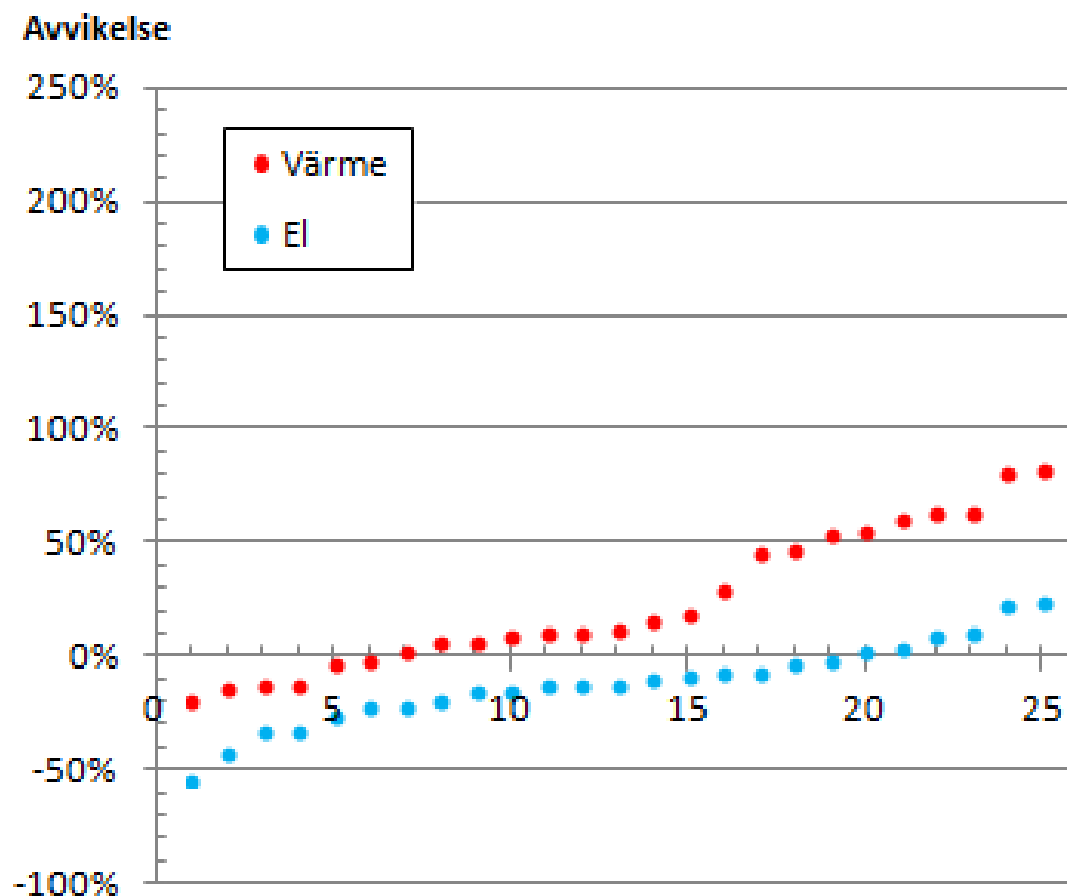

FörskoleVis

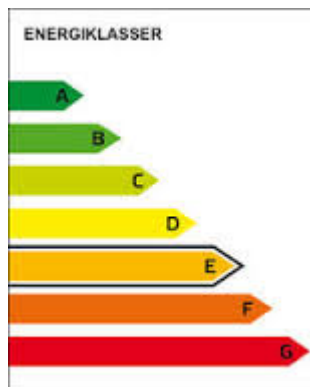
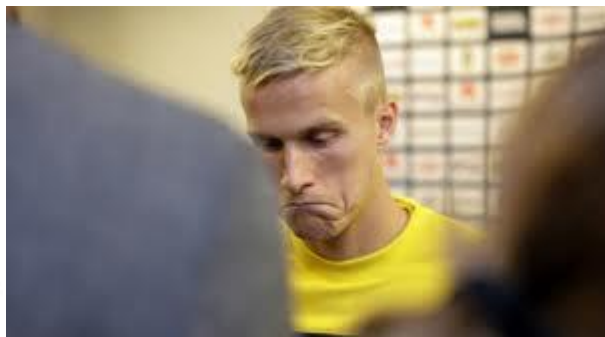
Spel
"Energismarta
kids"

Avvikelse uppmätt vs projekterat

Effektivt och kvalitetssäkrat idrifttagande

Varför? Det var så här det började....

- ❖ Galna medarbetare
- ❖ Missnöjda kunder
- ❖ Ökade kostnader
- ❖ För hög energianvändning

Nöjdare medarbetare

Nöjdare kunder

Lägre kostnader

Lägre energianvändning/högre miljöprestanda

Ännu proffsigare beställare

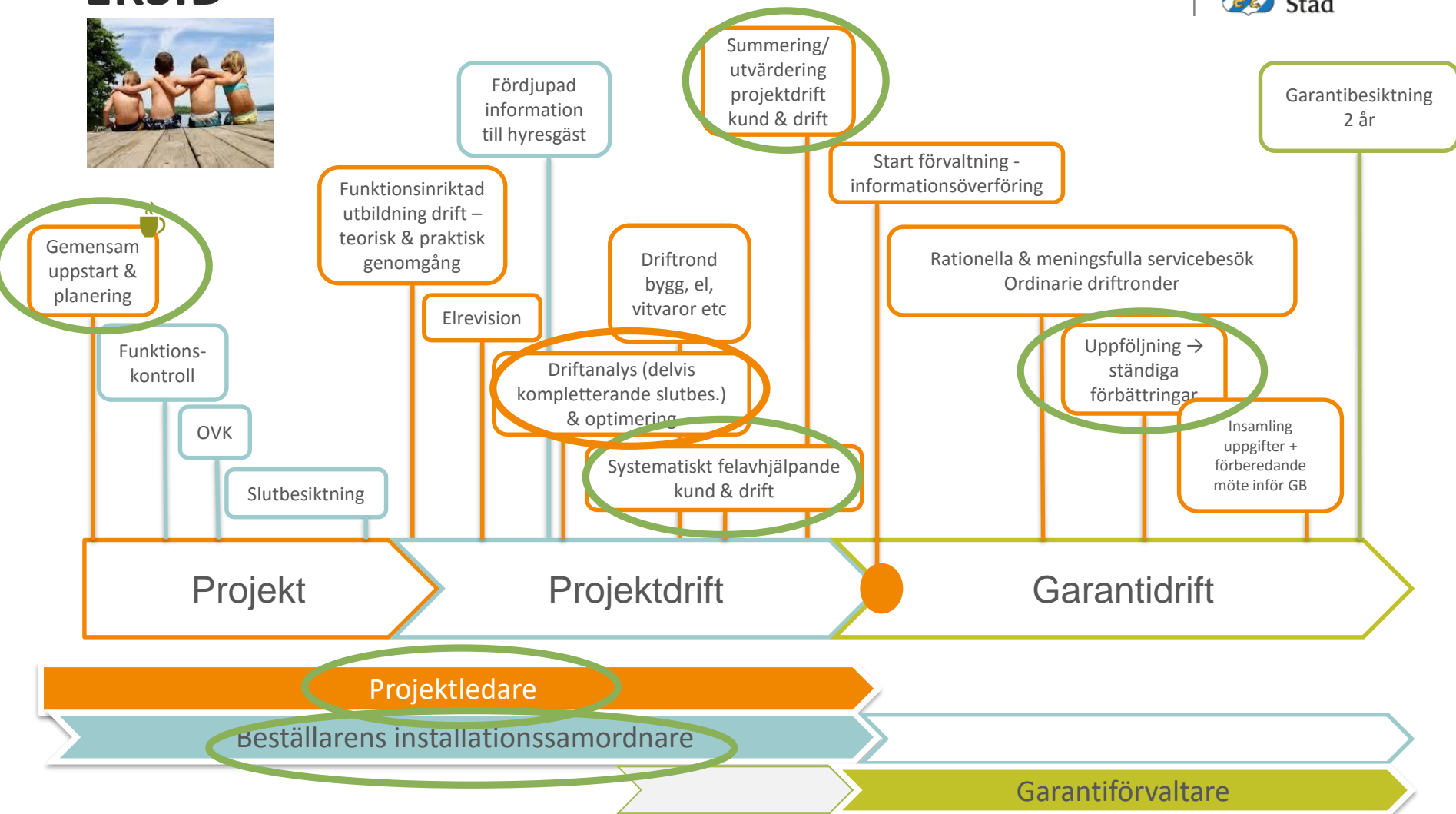

EKSID

Göteborgs
Stad

Göteborgs
Stad

Kontakta oss gärna för erfarenhetsutbyte!

nina.jacobsson@lf.goteborg.se